

Lausunto

10.2.2026

VN/33963/2024
VN/33963/2024-MMM-53

Työ- ja elinkeinoministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto lausuntopyyntöön hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto otsikkoasiassa noudattaen lausuntopalvelu.fi:n kysymysten asettelua:

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Kotoutumiseen ja kielitaitoa lisäävään koulutukseen tulevien muutosten tarkoituksena on vähentää päällekkäistä valtionrahoitusta. Esityksen tavoitteena on selkeyttää kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten järjestämisvastuuta, rahoitusta, sisältöä, tavoitteita ja seurantaa. Maa- ja metsätalousministeriö näkee mainitut tavoitteet tarkoituksenmukaisena, mutta toteaa, että on tärkeää huomioida eri kohderyhmät. Kuten esityksen luvussa 2 todetaan, pakolaistaustaisten lähtökohdat suomalaisilla työmarkkinoilla ovat selvästi muita maahanmuuttajaryhmiä heikkommat. Koulutusten yhdenmukaistamisen ja tulosperusteisuuden haasteena on, että heikommassa asemassa olevat ryhmät voivat jäädä koulutusten ulkopuolelle.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Ehdotuksen mukaan esityksellä toteutettaisiin kotoutumisen edistämisen rahoitukseen päätettyjä säästöjä.

Kotoutumislain mukaisina omaehtoisina opintoina tuettavaa aikuisten perusopetusta voitaisiin jatkossa tukea alle 30-vuotiaan tai perustellusta syystä tätä vanhemman kotoutuja-asiakkaan osalta. Maa- ja metsätalousministeriö ei näe ehdotettua ikärajaa täysin perustelluna, sillä perusopetuksen tarvetta on myös yli 30-vuotiailla ja perusopetuksen puute on suuri este työelämäään pääsemiseksi.

Kunnat voisivat valita koulutuksille parhaaksi katsomansa tuottamistavan ja toteuttajat oppilaitosten ja muiden koulutuksen tarjoajien joukosta. Maahanmuuttajaaitien aseman parantamiseen kunnille myönnettävän rahoituksen käyttötarkoitusta laajennettaisiin johtuen toimintaympäristön muutoksista, joiden myötä entistä suurempi osa maahanmuuttajavanhemmista ohjautuisi työvoimapalveluiden asiakkaaksi. Ministeriö kiinnittää huomiota kuntien mahdollisuuksiin tarjota kotoutumiskoulutusta. Suomessa on hyvin erilaisia kuntia, erilaisilla alueilla ja kuntien mahdollisuuksissa järjestää koulutusta on suuria eroja. Maaseutupoliittisen selonteon mukaan Suomen väestökasvu on viime vuosina perustunut maahanmuuttoon, joka suuntautuu pääosin kaupunkeihin, ja myös suuri osa suomalaistaustaisten

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

muutosta maan sisällä kulkee kaupunkien välillä. Muuttotilastoissa ulkomaalaisväestö on kuusinkertaisesti ylliedustettuna suomalaisväestöön verrattuna. Ulkomaalaistaustainen väestö ja maahanmuutto selittävät pitkälti kaupungistumisen ilmiötä Suomessa.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Esityksen mukaisia kotoutumisen tavoitteita ministeriö pitää pääosin kannatettavina. Ajatus joustavammasta työn ja koulutuksen yhteensovittamisesta on hyvä, mutta käytännössä yhteensovittaminen voi osoittautua haastavaksi maaseutualueilla, ns. pienemmillä työllisyysalueilla ja erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Elinvoimakeskusten vastuulla on kotoutumisen alueellinen seuranta ja kehittäminen. Kotoutumislain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Esityksen tavoitteena on lisäksi lisätä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttaa järjestelmää velvoittavamaksi.

Esitys vastaanottoon varautumisen korvauksen poistamisesta vaarantaa erityisesti pienten kuntien mahdollisuutta vastaanottaa kiintiöpakolaisia jatkossa. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa eri alueiden aseman ja erilaisten tilanteiden huomioimista ja suosittelee maaseutuvaikutusten arvioinnin käyttöä.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Aiemmin toteutetun lakinmuutoksen tavoitteena oli, että maahanmuuttajan kotoutumista tuetaan heti maahantulon alkuvaiheesta lähtien vahvistamalla hänen omatoimisuuttaan ja omaa vastuutaan myös käytännön asioiden hoitamisessa. Hallitusohjelman mukaisesti kotoutumisen edistämiseksi eriytetään maahanmuuttajien ja Suomessa pysyvästi oleskelevien sosiaaliturvaa ja -etuuksia perustuslain reunaehdot huomioiden. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan toimeentulotuen ja työmarkkinatuen korvaaminen maahanmuuttajille kotoutumistuella, johon sisällytetään kannustin ja velvoite kotoutumiseen. Maa- ja metsätalousministeriö näkee tärkeänä huomioida, että pakolaistaustaisten lähtökohdat ovat selvästi muita maahanmuuttajaryhmiä heikommat. Pakolaistaustaiset saapuvat maahan yleensä täysin ilman kontakteja sekä usein ilman kielitaitoa. Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa sitä, että maahanmuuttajaäitien asemaa parannetaan osana kotoutumispalveluiden kokonaisuudistusta.

Muut huomiot

Viitaten edellä otsikon "Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen" jo esiin tuotua suositusta maaseutuvaikutusten arvioinnin hyödyntämisestä ministeriö toteaa vielä, että sillä varmistetaan päätösten ja säädösten alueellinen yhdenvertaisuus, tunnistetaan tahattomat negatiiviset seuraukset sekä parannetaan politiikan vaikuttavuutta maaseutualueilla. Se on ennakoarviointityökalu, joka tuo maantieteellisen ulottuvuuden suunnitteluun ja edistää tasapainoista aluekehitystä.

Kansliapäällikkö

Pekka Pesonen

Hallitusneuvos

Terhi Sunnari

Jakelu

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö

VN/33963/2024-MMM-53

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: